

Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 30 april 1934 kl. 1 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående upphörande av särskilda avgifter och tjänstbarheter till städer för vissa staten tillhöriga fastigheter jämte en i ämnet väckt motion.

(2:a avd.)

I en den 23 februari 1934 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 224, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande

Förslag

till

förordning angående upphörande av särskilda avgifter och tjänstbarheter till städer för vissa staten tillhöriga fastigheter.

Häriigenom förordnas, att sådana särskilda offentliga avgifter eller tjänstbarheter, som, utan att motsvaras av avgifter eller tjänstbarheter för fastigheter i allmänhet, från vissa staten tillhöriga fastigheter utgå till städer för ändamål, vilka det åligger städerna såsom sådana att besörja, ej skola utgöras för tid efter år 1934.

Vad nu stadgats skall ej gälla förpliktelse som avses i 62 § lagen om allmänna vägar.

Till utskottets behandling har jämväl överlämnats en inom andra kammaren av herr Hage m. fl. väckt motion, nr 587, däri hemställts, »att riksdagen måtte besluta att antingen avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 224 eller också besluta, att avlösning skall åstadkommas genom en engångsavgift till respektive stad, beräknad efter lämpliga och skäliga grunder».

Såsom föredragande departementschefen i sitt yttrande till förenämnda statsrådsprotokoll anför, har sedan lång tid tillbaka i Stockholm ävensom i åtskilliga andra städer särskilda avgifter erlagts till städerna för vissa kronan tillhöriga fastigheter. Sammanlagda årliga beloppet av dessa av-

gifter har av kammarkollegiet beräknats till 17,579 kronor 45 öre, därav omkring 12,000 kronor motsvara till Stockholms stad utgående s. k. fastighetsskatt.

Ifrågavarande avgifter avse

i *Stockholm*, den fastighetsskatt för vissa kronans fastigheter, som utgår på grund av Kungl. Maj:ts brev den 18 december 1891;

i *Nyköping*, det för länsresidenset i Nyköping utgående särskilda bidrag till stadens brandväsen;

i *Jönköping*, det för länsresidenset och hovrättshuset i Jönköping utgående särskilda bidrag till stadens brandväsen;

i *Karlskrona*, de för landsstatshuset utgående särskilda bidrag till stadens brandväsen samt till kyrkoherdeboställe och skolhus ävensom kronan åliggande underhåll och renhållning för mittdelen av vissa gator, dock att i stället för sistnämnda underhålls- och renhållningsskyldighet skall av kronan till staden utgöras en mot skyldighetens värde för staden svarande årlig ersättning i penningar, vars belopp må bestämmas av länsstyrelsen, och vilket belopp under en tid av fem år avskrivs med en femtedel årligen;

i *Malmö*, de för länsresidenset och landsstatshuset utgående bidrag till kostnaden för gators anläggning och underhåll;

i *Göteborg*, den av järnvägsstyrelsen för vissa tomter utgjorda avgift till gators underhåll och belysning;

i *Karlstad*, de för länsresidenset och straffängelset utgående särskilda bidrag till stadens brandväsen;

i *Falun*, det för länsresidenset i Falun utgående särskilda bidrag till stadens brandväsen;

i *Härnösand*, det till stadens brandväsen utgående bidrag för centralfängelset, riksbanken och telegrafhuset;

i *Östersund*, det för länsresidenset utgående särskilda bidrag till stadens brandväsen;

i *Umeå*, de för länsresidenset, gamla seminariet, nya seminariet och lantmäterikontoret utgjorda avgifter till stadens brandväsen;

i *Luleå*, de för länsresidenset och kronohäktet utgående avgifter till stadens brandväsen.

Till stöd för det med propositionen framlagda förslaget har departementschefen anfört i huvudsak följande:

När bevillningen av fast egendom och av inkomst hade självständig betydelse såsom statsskatt, låg det i sakens natur, att dylik skatt ej träffade kronans fastigheter; staten borde ej erlagga bevillning till sig själv. En följd härav blev, att när kommunalskatten anknöts till bevillningen ej heller den kom att i princip träffa kronans egendom. Då denna kommunala skattefrihet sålunda knappast var i egentlig mening principiellt grundad, torde det framstått såsom helt naturligt att man stundom pålade

kronan tillhöriga fastigheter särskilda avgifter, när dessa fastigheter i likhet med andra blevo föremål för direkta förmåner från städernas sida.

Genom 1920 års lagstiftning å kommunalbeskattningens område, vilken lagstiftning i huvudsak upptagits vid 1928 års skattereform, vore det otvivelaktigt, att skatteplikt för kronans fastigheter blivit erkänd såsom grundläggande princip vid den kommunala beskattningen. Skattefrihet har kommit att gälla för vissa kronans fastigheter i fortsättningen liksom tidigare, men ej på den grund att fastigheterna tillhöra kronan, utan därför att många kronan tillhöriga fastigheter tillgodose sådana allmännyttiga ändamål, som ansetts böra gynnas med skattefrihet. Vad angår förvaltningsbyggnader, varom i förevarande sammanhang egentligen är fråga, äro sådana tillhöriga kommun eller annan menighet (t. ex. lands-ting) helt likställda med sådana som avse statens förvaltning.

Innebörden av det anförda framstår måhända klarast, om man tänker på sådana staten eller kommun m. fl. tillhöriga byggnader, för vilka ej sedan gammalt utgå avgifter av ifrågavarande slag. Man lär lätteligen kunna fastslå att det skulle vara direkt stridande mot gällande grunder för kommunalbeskattningen att påföra dylika byggnader till skillnad från andra särskilda avgifter för ändamål, som eljest finansieras genom allmän kommunalskatt. Vad som gäller om nya avgifter gäller emellertid i nu förevarande avseende också om gamla. Detta påpekande bör, synes det, vara tillräckligt för att ådagalägga, att man numera överhuvudtaget ej kan i den omständigheten, att kommunalskatt icke utgår för viss fastighet, söka tillräcklig grund för utgörande av dylika särskilda avgifter vare sig gamla eller nya. Reglerna för skattefrihet äro fastställda efter tämligen summariska linjer, men föreligger skattefrihet, är det också en fullt medveten avsikt att särskilda avgifter för kommunala ändamål, som bekostas genom allmän kommunalskatt, ej få motiveras med skattefriheten.

I den mån äldre ännu utgående avgifter av ifrågavarande slag motiverats med friheten från allmän kommunalskatt, böra de följaktligen principiellt sett upphöra att utgå. Detta borde i själva verket hava skett redan i samband med 1920 års kommunalskattelagstiftning, om förhållandet då uppmärksammats, men i varje fall i anslutning till 1928 års lagstiftning, som avlöste det s. k. kommunalskatteprovisoriet. För avgifternas upphörande talar också det skälet, att de träffa synnerligen ojämnt. Endast vissa kronans fastigheter i vissa städer träffas av desamma, medan andra liknande fastigheter i samma eller andra städer gå fria. Då avgifter av i och för sig likartad beskaffenhet förekomma, utgöras de delvis efter varierande grunder. Överhuvud är fråga om en irrationell kvarleva av ett äldre system, som tillskapats mer eller mindre på en slump utan enhetliga principer.

Det är här icke fråga om avgifter, som äro grundade på rent privaträttsliga förpliktelser. Det föreliggande spørsmålet är ett rent skattespörsmål. De ifrågavarande avgifterna hava genomgående ej någon nämnvärd betydelse för städernas ekonomi. I Stockholm är visserligen fråga om ett ej helt obetydligt årligt penningbelopp, men om ett belopp som dock är obetydligt i förhållande till omslutningen av stadens budget.

Departementschefen har vidare anförut, att han icke ansåge avlösning genom engångsbestämmelser, sasom av vissa städer föreslagits, böra ifrågakomma. Läget vore i stället sådant, att avgifter redan utgått för längre tid än sådana rätteligen bort utgå. Departementschefen ansåge dock ej

annat böra ifrågasättas än att avgifter ej skulle utgå för senare år än 1934. Departementschefen har därjämte framhållit, att vissa städer, nämligen Malmö, Göteborg och Östersund, förklarat sig frivilligt avstå från fortsatt avgiftsdebitering.

Utskottet. På av departementschefen anförda skäl har utskottet ansett sig böra biträda det med propositionen framlagda förslaget.

I förevarande motion har såsom skäl för att bereda städerna ersättning för avgifternas upphörande anförts, att flera av ifrågavarande städer hava en hög kommunal utdebitering samt att det förefölle orimligt, att städerna utan ersättning berövades en inkomst, som grundade sig på äldre överenskommelser. Utskottet, som emellertid på sätt redan framhållits funnit de av departementschefen anförda skälen för avgifternas upphörande ur principiell synpunkt riktiga, har med hänsyn till avgifternas relativt obetydliga belopp icke ansett det av motionärerna åberopade billighetsskälet kunna tillmätas betydelse.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 224 samt med avslag å motionen II:587 av herr Hage m. fl., antaga ovan införda vid propositionen fogade förslag till förordning angående upphörande av särskilda avgifter och tjänstbarheter till städer för vissa staten tillhöriga fastigheter.

Stockholm den 30 april 1934.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: se under betänkandet nr 34.